

DE OPHELIAMEISJES

JANE HEALEY BIJ UITGEVERIJ CARGO

De dieren van Lockwood Manor

Jane Healey

De Opheliameisjes

Vertaald door Caecile de Hoog

2022

AMSTERDAM

Cargo is een imprint van Uitgeverij De Bezige Bij, Amsterdam

Copyright © 2021 Jane Healey

Copyright Nederlandse vertaling © 2022 Caecile de Hoog

Oorspronkelijke titel *The Ophelia Girls*

Oorspronkelijke uitgever Mantle, Londen

Omslagontwerp Villa Grafica

Omslagillustratie Bridgeman Art Library

Foto auteur Alicia Clarke

Vormgeving binnenwerk Peter Verwey, Heemstede

Druk- en bindwerk GGP, Pößneck

ISBN 978 94 031 0821 6

NUR 302

uitgeverijcargo.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

*Zoveel van mijn jeugd heb ik verzonnen. Ik leefde in mijn fantasie.
Ik verzon het meisje dat ik dacht te zijn.*

– Jenny Zhang

Wanneer we een foto definiëren als een stilstaand beeld, betekent dat niet alleen dat de figuren die erop staan zich niet bewegen; het betekent [...] dat ze verdoofd zijn en als vlinders zijn opgeprikt.

– Roland Barthes

Proloog

Die zomer van 1973 werden we de Opheliameisjes genoemd omdat we ons verkleedden als Shakespeares ongelukkige heldin, of althans naar het beeld dat wij als tiener van haar hadden, in zijden gewaden die we op een vlooienmarkt hadden gekocht en lange, zelfgemaakte bloemetjesjurken, waarin we ons in het ijskoude water van de rivier in het bos lieten zakken om vanaf de bemoste oever om de beurt mooie, tragische foto's van elkaar te maken.

Blij met hoe we eruitzagen en hoe we ons voelden lieten we ons wiegen door het water dat ons droeg en onze huid liet tintelen, terwijl we de stenen onder onze rug voelden schuiven met de stroming. We zochten het diepste gedeelte van de rivier op; soms waadden we naar elkaar toe om elkaar te helpen de juiste pose aan te nemen, een vlecht te maken of elkaars jurk zo te draperen dat we op ons mooist waren. Soms lieten we ons dieper in het water zakken, tot het zich boven het puntje van onze neus sloot, en hielden we onze adem in tot onze wangen pijn gingen doen. Ogen open of gesloten, armen gebogen of gestrekt. Onze plateauschoenen en sandalen lieten we op de oever achter.

We waren vijftien, zestien, zeventien, en brachten de zomer door op het Engelse platteland waar onze ouders cottages hadden gehuurd in het gehucht op de heuvel boven de bossen.

In het begin verwonderden ze zich over onze obsessie: over de armen vol bloemen, zelf geplukt, uit tuinen gestolen of ontfutseld aan de verbijsterde jongen van de bloemenwinkel, over de gewaden die we met koortsachtige ijver tot 's avonds laat aan de naaimachine van onze moeder zaten te maken en de hoop vochtige kleren in de hoek van de kamer. Maar toen werden ze bezorgd. We waren geobsedeerd, zeiden ze, dwaas, zelfs hysterisch. We lachten ze uit, en wanneer we rillend en met blauwe knieën als veulens in het donker door de velden draafden, bloemblaadjes vertrapt en met onze doorweekte jurken een nattig spoor in het droge gras achterlieten, grinnikten we om de naam die ze ons hadden gegeven. We glimlachten wanneer we dicht tegen elkaar aan in de schaduw van een boom de enveloppen met foto's openmaakten of naar onze ontluikende lichamen keken op de polaroids die we in onze zweterige handen hielden. Trillend, duizelig van gelukzaligheid lagen we in het water, de stof van onze jurk wolkte omhoog, kant en satijn en polyester plakten tegen onze huid, ringen gleden door de zachte stroming van onze vingers, haar werd wier, bloemen glipten uit onze hand en dreven weg.

Ik heb die zomer verdrongen, geprobeerd de mistige verrukkingen, de drama's en de afloop te vergeten. Ik vertrouwde erop dat de herinneringen met de tijd zouden vervagen en heb de foto's vernietigd, zodat ze me nooit meer onder ogen zouden komen. Maar nu ik, vierentwintig jaar later en zelf moeder, terug ben in het huis van mijn jeugd in datzelfde gehucht boven het bos, spoelen de herinneringen aan als wrak-hout op het strand.

En hoewel ik sindsdien nooit meer zo diep het bos ben ingegaan dat ik bij de rivier uitkwam, en nooit meer op de

vredige oever heb gestaan en de wilgen boven me heb horen
fluisteren in de wind, word ik elke nacht happend naar adem
wakker alsof ik door het wateroppervlak breek, en herinner
ik me de stroming die aan mijn armen en benen trok, ruik ik
weer de leemachtige geur die naderhand nog urenlang om me
heen hing en is mijn borst bedekt met een laag zweet die me
tot op het bot verkleumt.

Hoofdstuk 1

Maeve ligt op de grond in haar kamer en herinnert zich hoe het was om dood te gaan. Ze ligt erbij alsof ze is flauwgevallen en luistert naar de gedempte geluiden van de andere bewoners van het huis: haar moeder die de zesjarige tweeling, haar jongere broertje en zusje, bijeendrijft, hun stemmen die luid verslag doen van hun dag op de kinderboerderij, en haar vader, die vroeg thuis is uit zijn werk. Ze vraagt zich af hoelang het zal duren voordat iemand langs haar deur loopt en haar ziet, en of die dan bezorgd is, zich met een kreet over haar heen buigt en haar probeert bij te brengen, of meteen doorheeft dat ze maar doet alsof. Ze hoopt op het eerste en voelt zich schuldig, schuldig genoeg om uiteindelijk rechtop te gaan zitten, en met een zere heup van het dunne tapijt knippert ze met haar ogen alsof ze begraven is geweest en het zomerse middaglicht haar verblindt.

Het is de eerste zomer sinds jaren die ze niet in het ziekenhuis doorbrengt, de eerste zomer dat ze *beter* is, na de infecties en complicaties van de beenmergtransplantatie twee jaar geleden. Nu is ze een gewoon, zeventienjarig meisje, geen zwak, bedlegerig schepsel met naalden en infusen in een lichaam dat voortdurend bewaakt, bekeken, bestudeerd moet worden.

Het heeft iets zieks dat ze het soms mist, het ziek-zijn, dat ze de aandacht mist, de liefde, de zorg, het vertroeteld worden.

Misschien is er iets misgegaan toen ze haar terughaalden naar het leven, die dag dat ze er bijna geweest was. Misschien is ze daardoor in de kern bedorven, als een boek dat in het bad is gevallen en waarvan de opgezette bladzijden aan elkaar zijn geplakt.

De dood maakt dat je het leven extra waardeert, beseft wat je allemaal hebt en je zegeningen telt, had haar vader een paar maanden geleden na de begrafenis van haar grootvader gezegd, toen hij drie glazen wijn achterover had geslagen aan de keukentafel in het hokkerige flatje in Londen waar het gezin bivakkeerde omdat het dichterbij het ziekenhuis was, en dat ze inmiddels hadden verruild voor het huis van haar grootvader op het platteland, met zevenentwintig kamers en een grote wilde tuin. Maar op Maeve had de dood die uitwerking niet, ze voelde zich juist nog kwetsbaarder, nog nietiger. Sterfscènes die ze in een film, tv-serie of boek tegenkwam waarbij de stervenden hun zegje deden, zich getroost voelden door hun geliefden terwijl ze tegen de oprukkende duisternis vochten, werden in Maeves beleving overstemd door de herinnering aan de maalstroom van lawaai, pijn en verwarring die uitmondde in een leegte, een zwart, verlossend niets. Het beangstigde haar dat doodgaan zo makkelijk was en ze wilde steeds maar terug naar die dag dat ze in het ziekenhuisbed lag met een lichaam verzwakt door de kanker en longen vol vocht, want dan zou ze het anders doen, meer voelen dan alleen uitputting, meer zijn dan een lijf dat het opgeeft. Hoe moest ze de wereld tegemoet treden, hoe moest ze zich verheugen op haar toekomst als ze al wist hoe het op een dag zou eindigen?

Een zomer hier zal je goedgevoeld, had haar vader gezegd toen hij haar hielp met uitpakken in haar kamer aan de achterkant van het huis, waarvan de erker uitkijkt over de ommuurde tuin,

de velden erachter en in de verte de bossen in het dal. *Je zult weer kleur op je wangen krijgen, weer voelen hoe het is om te leven, onstuimig en vrij, zoals een tiener hoort te zijn.* Bij dat laatste had hij geknipoogd en was vervolgens haastig naar zijn mobiel gerend om een telefoontje van zijn werk aan te nemen.

Er is een week van die zomer verstreken en Maeve, nog niet overtuigd, staart somber naar zichzelf in de spiegel van haar kaptafel: de oude, gebutste kaptafel van haar moeder in haar moeders oude kamer met het verschoten zestigerjarenbehang met roosjespatroon. Ze vertrekt haar mond tot een lach, herschikt de rode krullen die tot op haar schouders hangen, en in het stralende zonlicht ziet ze alle oneffenheden van haar huid en haar gezicht. In bepaalde opzichten ziet ze er zo uit als ze zich voelt, *pips*, als de ziekelijke victoriaanse figuren uit de boeken waar ze als kind zo dol op was, maar in andere opzichten – de bloes op haar wangen, haar rood gezogen lippen – ziet ze er juist gezond uit, en soms heeft ze er de pest over in dat ze er weer goed uitziet, alsof er geen vuiltje aan de lucht is. Ze tikt met haar afgekloven nagels op het tafelblad en met haar hoofd imiteert ze de pose van de languissante fotomodellen die ze in *Vogue* en *Elle* heeft gezien: vermoeide, norse schoonheden. Maar dan schrikt ze op van een plotse linge kreet die haar doet verstijven, ze ziet in de spiegel haar ogen groot worden, komt overeind en haast zich op onvaste benen in de richting van het geluid.

‘Je moet hem niet zo in de watten leggen,’ zegt haar moeder, die bij het fornuis staat als Maeve in het kamertje zit dat aan de keuken grenst en haar broertje – een en al krioelende armpjes en beentjes – op schoot heeft genomen. ‘Er is niks aan de hand, hij heeft niet eens een bult.’

‘Hij huilde,’ antwoordt Maeve, waarop haar moeder een zucht slaakt.

Maeve kan er niet tegen wanneer kinderen huilen of jammeren, ook niet als het om een kleinigheid gaat zoals een gebroken koekje of een kat die wegrent. Ze weet hoe het is om je ellendig, ontroostbaar te voelen en hoe schril en pijnlijk de wereld kan zijn. Ze begrijpt de behoefte verwend en vertroeteld te worden. Bovendien heeft haar broertje met zijn beenmerg haar leven gered, dus als er iemand is die ze wil verwennen, is hij het wel.

Michael – niet Mike, nóóit Mike, hij corrigeert nieuwe volwassenen in zijn leven met een boze blik – kijkt gelukkig naar haar op terwijl ze hem over zijn warme hoofd aait.

‘Ben ik flink?’ vraagt hij met een kinderstemmetje.

‘Heel flink,’ antwoordt ze plechtig. ‘Zo flink dat je van mama na het eten een extra schep chocomousse krijgt.’

‘Maeve,’ zegt haar moeder.

‘Je hebt zelf gezegd dat hij wel wat aan mag komen,’ antwoordt ze. Michael wurmt zich los en rent over de tegelvloer naar zijn zusje Iza – nóóit Isabella – om haar zijn nieuwste oorlogswond te laten zien. ‘Waarom eten we eigenlijk chocomousse?’ vraagt ze met een knikje naar de koelkast. Meestal eten ze ijs toe, of de koektrommel wordt aangesproken; haar moeder brengt liever niet al te veel tijd in de keuken door.

‘We krijgen gasten, heeft je vader dat niet verteld?’ zegt haar moeder met een lichte frons, onmiddellijk gevolgd door een grimas als ze haar vinger brandt aan de schaal die ze uit de Aga haalt. *De vervloekte Aga*, zoals haar moeder het fornuis nu al noemt.

‘Nee.’

Haar moeder houdt haar vinger onder de koude kraan en

staart met een lege blik naar de tuin. Ze is de laatste tijd vaak afwezig.

‘Gasten?’

‘Judy en haar man, de Shaws, mevrouw Quinn van verderop, en Stuart.’

‘Wie is Stuart?’ vraagt ze, bang dat een van de gasten een vreselijke puberzoon meeneemt die zij zal moeten vermaken. Dan verschanst ze zich nog liever in haar kamer en slaat ze dat hele eten over.

‘Stuart is een oude vriend,’ zegt haar moeder en ze draait de kraan dicht. ‘Hij woonde bij je vader en mij toen we studeerden, maar ik kende hem daarvoor al, we groeiden samen op. Zijn vader was de tuinman van het gehucht toen alle huizen nog in bezit van de abdij waren, behalve dit huis dan, en alles verhuurd werd, de stal, de droogschuur en alle cottages. Stuart bracht de zomer hier altijd door.’

‘Hier, in opa’s huis?’

‘Nee,’ antwoordt haar moeder mijmerend. ‘In de cottage waar zijn vader woonde. Maar daar was hij eigenlijk nooit, hij was altijd buiten, we waren allemaal altijd buiten.’

Maeve vergeet nog wel eens dat haar moeder al een heel stuk leven in dit huis achter de rug had toen ze naar Londen ging, voor ze kinderen kreeg. De gedachte dat ze haar puberteit op dezelfde plek doorbrengt als haar moeder indertijd, en dat die stukjes leven tegen het licht kunnen worden gehouden om met elkaar te worden vergeleken, geeft Maeve een ongemakkelijk gevoel. Op jeugdfoto’s ziet haar moeder er zo gezond, zo goedlachs uit en altijd als ze het over die tijd heeft, blijkt ze massa’s mensen te hebben gekend, en dan voelt Maeve zich een sneue eenling. Het valt niet mee om vrienden te maken als je om de haverklap in het ziekenhuis ligt en te moe bent

om te doen alsof het je interesseert wie het met wie doet of wie met een fles wodka is betrapt op school.

‘Ik had hem in geen jaren gezien toen we elkaar dit voorjaar tegenkwamen, we hadden hem geen van beiden gezien, hij zat in het buitenland,’ vervolgt haar moeder. ‘Hij was oorlogsfotograaf, daar is hij bekend door geworden, maar dat doet hij niet meer; hij maakt nu andere foto’s, voor tijdschriften. Misschien blijft hij hier een maand of zo, in het gastenhuisje,’ voegt ze er vaag aan toe terwijl ze naar buiten staart. ‘Hij heeft een project in de regio.’

‘Moet ik mee-eten?’

‘Je moet je wel even vertonen, ja,’ zegt Ruth, en ze haast zich weer naar de oven. ‘Jammer genoeg komt er vanavond niemand van jouw leeftijd. Volgende keer vragen we de Langfords, of misschien een meisje van je nieuwe school?’

Heel lang betekende school voor Maeve de ziekenhuisschool, de twee kleine lokalen aan het eind van een lange gang, met kleurige, zij het kinderachtige posters over geschiedenis en wiskunde aan de muur, die niettemin een welkome afwisseling vormden met de medische posters en de cartoons en quasisprookjesachtige bossen en jungles waar de muren van de kinderafdeling mee waren beschilderd.

De ziekenhuisschool roept echter zoveel associaties bij haar op – de geur van ontsmettingsmiddelen, de knerpende voetstappen van de verpleegsters op de gang, het bliepen van monitors dat haar onrustige dromen binnendrong – dat ze er niet aan wil denken. Daarom schiet ze haar moeder te hulp in de hoop dat de warme gloed van dankbaarheid die haar ten deel zal vallen de zieke trilling in haar borst zal stillen, snijdt ze vlijtig de geroosterde paprika’s in plakjes en vist ze de glibberige olijven uit het koude pekelnat.

De eettafel is verplaatst naar het grote gazon voor het huis. Wespen hangen loom boven de borden en de schaduw van de parasol schuift mee met de avondzon. Het is altijd ongemakkelijk om vrienden van haar ouders te ontmoeten en naarmate ze ouder wordt lijkt het alleen maar ongemakkelijker te worden. Ze maken een nerveuze indruk als ze halfhartig grapjes maken over haar volwassen uiterlijk, alsof ze zich met geweld een plaats heeft toegeëigend die haar niet toekomt, alsof ze een indringer is. Ze wil haar schouders optrekken, wil chagrijnig voor zich uit kijken, maar na al die jaren patiënt te zijn geweest is ze er bedreven in om rustig te blijven, onbewogen en vriendelijk, wat ze nu ook doet, en wanneer iedereen aan het voorgerecht begint, een iets te zuur uitgevallen gazpacho, helpt ze de tweeling met het zware zilveren bestek te eten dat haar moeder voor de gelegenheid uit de kast heeft gehaald.

Stuart is laat. Ze zien hem aan komen scheuren over de oprit die in een bocht langs het gazon loopt; dan stapt hij uit, haakt zijn zonnebril in zijn t-shirt en loopt met een fles witte wijn in zijn ene hand en wuivend met de andere op hen af. Ondanks de grijze plekken in zijn donkere haar ziet hij er jonger, cooler uit dan de andere gasten, en heeft hij niet zo'n getekend gezicht zoals ze zich bij een oorlogsfoto had voorgesteld. Hij ziet er interessant uit, vindt ze, en ze trekt haar haar over haar schouder.

Wanneer hij Maeve in de gaten krijgt, glijdt het ontspannen lachje van zijn gezicht. Hij is met stomheid geslagen, denkt ze als hij haar geschokt aankijkt. Ze krult haar tenen in haar sandalen en met een kramp van verrukking trekt haar maag zich samen.

Ze ziet zijn tong nerveus langs zijn lippen gaan, ze kijkt blozend naar haar bord en dan begroet hij haar ouders en biedt

heel innemend zijn excuses aan voor het feit hij zo laat is.

Samen met haar vader, die joviaal een arm om zijn schouder heeft geslagen, gaat hij met de fles wijn naar binnen en als Maeve ze nakijkt vraagt ze zich af wat er gebeurde, waarom hij zo reageerde. Ze kijkt naar haar moeder om te zien of ze het heeft gemerkt, maar die zit druk vliegen weg te jagen en lacht om iets wat mevrouw Quinn – die weliswaar stokoud is maar nog behoorlijk schuine moppen vertelt – heeft gezegd.

Misschien was er wel niks aan de hand, denkt Maeve als de maaltijd vordert en ze Stuart observeert, die amper meer naar haar heeft gekeken nadat hij door haar ouders terloops aan haar is voorgesteld. Misschien scheen de zon in zijn ogen, was haar fantasie met haar aan de haal gegaan.

‘Mijn god, wat is het lang geleden dat ik hier was,’ zegt hij terwijl hij zijn elleboog op de rugleuning van zijn stoel laat rusten en naar het huis kijkt en het gazon met de randen van pampagras en de bomen die het huis van de burens aan het oog onttrekken.

Als hij praat trekt hij af en toe zijn mond scheef en soms knippert hij traag en bedachtzaam met zijn ogen. Zijn stem is zachter dan ze had verwacht en zijn motoriek – zoals hij zijn hoofd beweegt en zijn pols als hij zijn mes gebruikt – minder zelfverzekerd. Ze vindt hem fascinerend.

‘Vertel eens iets over Ruth, hoe ze als meisje was,’ zegt meneer Shaw.

‘O, een wilde meid,’ zegt hij op een suggestieve toon waar haar vader om moet lachen.

‘Ik was hartstikke braaf,’ zegt haar moeder. Haar wangen zijn rood van de wijn en ze heeft haar halflange blonde haar achter haar oor geschoven, waardoor het aan die kant naar buiten steekt.

‘Ach, we waren destijds allemaal wild,’ zegt Judy’s man grinnikend, maar als hij Maeves blik vangt lijkt hij zich plotseling te generen.

Ze moeten dit soort etentjes onder elkaar houden, denkt Maeve als hij schutterig aanbiedt om haar glas bij te vullen en ze nee schudt. Iza en Michael zijn verdiept in een spel dat ze zelf hebben verzonnen en zitten slaperig op de bank aan de andere kant van de tafel met elkaar te fluisteren, maar Maeve heeft het gevoel dat ze te veel is, alsof de volwassenen kinderen zijn en zij een ouderfiguur die toekijkt terwijl ze zich vermaken.

‘Eigenlijk was het hier een paradijs,’ zegt Stuart en hij kijkt glimlachend naar zijn bord.

‘Een paradijs,’ herhaalt haar moeder en ze brengt haar glas zo snel naar haar mond dat het tegen haar tanden tikt.

Later, als de fameuze chocomousse vochtig in kristallen schaal-tjes is opgediend en de tweeling op een kleed in de lange schaduw van de bomen ligt te dommelen, legt haar moeder een warme hand op de schouder van Maeve.

‘Zou je de bloemen van mevrouw Quinn naar binnen willen brengen, schat? Ik denk dat ze gaan hangen in deze hitte.’ Het is de stem die haar moeder alleen in gezelschap gebruikt: bekakter, warmer van toon en met een lichte trilling aan het eind van elke zin die Maeve, denkt ze, als enige opmerkt.

Ze pakt de grote porseleinen vaas op en loopt er voorzichtig, hem tegen haar middel drukkend, mee over het gazon en via het kiezelpad naar de voordeur. Als ze weer terug is bij de tafel zal ze zeggen dat ze moe is en naar bed gaat. Niemand heeft iets over haar ziekte gezegd, alleen in het begin hebben een paar gasten zich tegen haar ouders laten ontvallen dat ze er

‘zo goed uitziet’. Als ze zegt dat ze moe is, zal haar moeder misschien bezorgd kijken of sorry zeggen, maar het kan ook dat ze met een wegwijsgevend gebaar aangeeft dat ze naar bed kan gaan.

Stuart, die uit de keuken is gekomen, zit gehurkt met de gekoelde fles wijn naast zich bij een lavendelstruik en wrijft een paar paarse bloemetjes fijn tussen zijn vingers. Als hij haar aan ziet komen, stopt hij zijn handen in zijn zakken.

‘Je hebt zeker geen aansteker, hè?’ vraagt hij terwijl hij een verfrommeld pakje sigaretten tevoorschijn haalt.

‘Nee.’ Haar gezicht strijkt langs de bloemen, een blaadje laat vocht achter op haar kin. Had ze maar een aansteker, dan kon ze hem die geven, hij zou dankjewel knikken met de sigaret in zijn mond en zij zou naar zijn stoppelige wangen kijken als hij de eerste trek nam en krachtig inhaleerde. ‘M’n vader heeft er misschien een, hoewel dat niet zou moeten.’ Na haar geboorte was hij gestopt met roken, maar door de stress in de tijd dat ze in het ziekenhuis lag, was hij teruggevallen in zijn oude gewoonte. Nog iets om zich schuldig over te voelen.

‘Ik geef dus een heel fout voorbeeld,’ zegt Stuart plagerig. Hij vouwt zijn hand om de sigaret. ‘Weet je dat je zo uit een schilderij van de prerafaëlieten kon zijn weggelopen? Met die bloemen en dat haar van je,’ zegt hij. Ze wordt draaijerig van opwinding en hoopt dat dat niet aan haar is te zien.

Hij knippert en slaat zijn ogen neer alsof hij eigenlijk verlegen is. ‘Sorry,’ zegt hij. ‘Dat heb je vast al vaker gehoord.’

‘Nee,’ zegt ze, en nu heeft ze het heet alsof het midden op de dag is. Niemand heeft de overeenkomst ooit opgemerkt behalve zichzelf, op de kaarten van schilderijen die ze in haar kamer op de muur heeft geprikt waarop meisjes staan afge-

beeld met rossige lokken en een treurige uitdrukking op hun gezicht.

‘Een beetje als de Lady of Shalott. Of Ophelia,’ zegt hij, en als hij het laatste woord uitspreekt kijkt hij haar weer in de ogen terwijl een lachje om zijn lippen speelt.

De vaas wordt zo zwaar dat het lijkt alsof haar armen uit de kom worden getrokken, maar ze wil niet weg. Ze wil ook niet dat Stuart teruggaat naar de tafel. Maar dan roept iemand waar de wijn blijft en bukt hij zich om de fles te pakken.

‘Ik denk dat ik binnenblijf, wil je dat tegen mijn moeder zeggen?’ vraagt ze. Bij het woord ‘moeder’ voelt ze een lichte gêne.

‘Tuurlijk. Maar het gaat wel goed met je?’ Hij kijkt haar onderzoekend aan.

Nee, overweegt ze te zeggen. ‘Het gaat goed.’

In de koelte van het huis, waar het door het donkere victoriaanse houtwerk en het verschoten geel gestreepte behang in de hal altijd schemerig is, verstapt ze zich op de afgesleten tegels. Als er water uit de vaas op haar voeten klotst wil ze huilen.